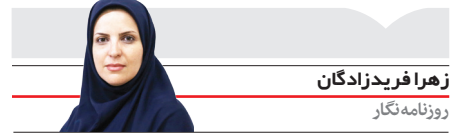

«فرهیختگان» یک هفته پس از بازگشت دانشجویان دکتری به دانشگاه‌ها، مشکلات این دانشجویان را بررسی می‌کند

مصائب دانشجویان دکتری در دوران شیوع کرونا

زهرا فریدزادگان

روزنامه‌نگار

معمولا عبار عملکرد افراد در بحران‌ها سنجیده و تعیین می‌شود؛ زمانی که قرار است در یک شرایط غیرعادی تصمیماتی اتخاذ شود که تبعات منفی بحران پیش آمده را به حداقل ممکن برساند. در واقع تصمیم گیری درست و سیاستگذاری صحیح و کارآمد یکی از راه‌هایی است که می‌تواند یک کشور را از توفان بحران‌ها به سلامت عبور دهد. اما در سوی دیگر، اتخاذ تصمیم‌های خلق الساعه، هیجانی و نادرست نیز قادر است به همان میزان در آشفتگی و تشدید بحران نقش داشته باشد.

بیش از دو ماه است که از ورود ویروس کرونا به کشور می‌گذرد. در این مدت مسئولان دولتی تصمیمات مختلفی برای مقابله با بحران پیش آمده اتخاذ کرده‌اند. تعطیلی مدارس و دانشگاه‌ها در همه مقاطع تحصیلی و تغییر شکل آموزشی از آموزش حضوری به آموزش مجازی را می‌توان جزو اولین سیاست‌هایی دانست که دولت در سال گذشته و به منظور کاهش آسیب‌های ناشی از کرونا در پیش گرفت. در این میان وزارت علوم پس از پایان تعطیلات نوروزی به دنبال مجوز ستاد کرونا برای حضور دانشجویان دکتری در دانشگاه‌ها، دستورالعملی را برای ایجاد امکان حضور ایمن برای این دسته از دانشجویان در محیط دانشگاه صادر کرد.

بر اساس این دستورالعمل که به روسای دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی ابلاغ شده، دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی باید از آغاز اردیبهشت ماه سال ۹۹ امکان حضور دانشجویان دوره دکتری خود را برای حضور در کلاس‌های درسی (به تشخیص استاد) به منظور رفع اشکال با رعایت فاصله افراد و دستورالعمل‌های بهداشتی در کلاس‌های بزرگ و دارای تهویه مناسب فراهم کنند. همچنین دانشجویانی که برای پیشبرد و انجام رساله خود نیاز به حضور و فعالیت در آزمایشگاه کارگاه دارند می‌توانند با رعایت ضوابط بهداشتی و تا حد امکان به صورت تک نفره از فضای آزمایشگاه یا کارگاه استفاده کنند. در صورت لزوم، ساعات کاری آزمایشگاه و کارگاه بین دانشجویان توزیع و برنامه حضور آنها در روزها و زمان‌های مختلف تنظیم شود و قبل و بعد از حضور هر دانشجو در آزمایشگاه و کارگاه، قسمت‌های مورد استفاده و تجهیزات و وسایل به نحو موثر ضد عفونی شود. اگرچه این دستورالعمل در ظاهر روی کاغذ حاوی همه نکات و تذکرات لازم است اما نحوه اجرای آن نگرانی‌های مختلفی را برای این قشر تحصیلی به وجود آورده است. دانشجویان بر این باورند که مسئولان و سیاست‌گذارانی که عموماً از تحصیلات دکتری و بیشتر از آن برخوردارند و از مشکلات تحصیل در مقطع دکتری مطلع هستند، بدون نادیده گرفتن چالش‌های موجود، چنین تصمیمی را در بحران کرونا اتخاذ کرده‌اند. دو دانشجوی مقطع دکتری در گفت‌وگو با فرهیختگان، به بیان مشکلات خود در این ایام پرداخته‌اند که در ادامه می‌خوانید.

هزینه بحران کرونا از جیب دانشجویان دکتری پرداخت می‌شود

امکان پیشبرد رساله و حضور در دانشگاه را ندارند. نمونه بارز آن دانشجویان زمین‌شناسی هستند که طی این مدت که تردد در دانشگاه ممنوع بوده، فعالیت آنها نیز متوقف شده است. از طرفی دانشجویانی که رساله آنها محاسباتی، نرم‌افزاری، برنامه‌نویسی و ریاضیاتی است نیاز مبرم به هسته‌های کامپیوتری قوی دانشگاه دارند تا بتوانند برنامه‌های خود را اجرا کنند، این درحالی است که دانشجویان این رشته‌ها در خارج از فضای دانشگاه به چنین هسته‌های کامپیوتری قوی دسترسی ندارند. همچنین بخش اعظم پژوهش دانشجویان علوم انسانی مبتنی بر مطالعات کتابخانه‌ای است، درحالی که در این مدت هیچ کتابخانه‌ای باز نبوده. مضاف بر اینکه بخش وسیعی از منابع کتابخانه‌ای غیرالکترونیکی است و برای مثال یک دانشجوی رشته جامعه‌شناسی که نیاز به پیمایش ملی در سطح کشوری دارد، در طول این دو ماه که همه ارگان‌ها و سازمان‌ها تعطیل بودند، چطور می‌خواهد کار رساله خود را پیش ببرد؟

درخشانی می‌گوید: «چندی پیش یک دانشجوی رشته حقوق پیامی برای کمپین فرستاد مبنی بر اینکه موضوع رساله‌اش مصاحبه با قضات است، درحالی که در این مدت هیچ دادگستری ای فعال نبوده و از این پس هم پذیرای هیچ دانشجویی برای کار علمی نیست، چرا که وقت‌آمدها محدود شده است. همچنین در اکثر رشته‌های علوم انسانی زمانی که حجم کار زیاد می‌شود، رغبت چندانی از سوی استاد برای دریافت ایمیل نیست و معمولاً اساتید تمایل دارند کار را به صورت فیزیکی دریافت کنند و مشاوره حضوری ارائه بدهند. از سوی دیگر برخی از اساتید به ریم-سلف علمی بالا، با فضای مجازی سروکار چندانی ندارند و بعضاً نیز به دلیل شرایط سنی بالا و ضرورت حفظ سلامتی خود در قرنطینه به سر می‌برند و امکان برخورد با دانشجو را ندارند. در واقع تکلیف این دانشجویان بر اساس دستورالعمل وزارت علوم چیست؟ تمام دانشجویان دکتری فارغ از رشته‌هایی که در آن تحصیل می‌کنند، برای امتحان جامع و انتخاب موضوع رساله و انجام رساله نیاز به پایگاه‌های اینترنتی خارجی دارند تا بتوانند مقاله و گزارش‌های خارجی را دانلود و مطالعه کنند. در حال حاضر که ما تحریم هستیم، با اینترنت خانگی به این سایت‌ها دسترسی نداریم و باید با اینترنت دانشگاه به این سایت‌ها وصل شویم. کدام دانشگاه به این فکر کرد که بودجه‌ای در اختیار دانشجویان دهد؟» وی با بیان اینکه با اجرای این دستورالعمل، هزینه بحران کرونا از جیب دانشجویان می‌شود، می‌گوید: «طبق قانونی که وزارت علوم، سال گذشته برای دانشجویان ورودی سال ۹۵ تصویب کرد، دانشجویان دکتری مجاز هستند تا تریم ۸ رساله خود دفاع کنند، در غیر این صورت موضوع در کمیسیون موارد خاص مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت صلاحدید تریم ۹ به صورت رایگان در اختیار دانشجویان قرار داده می‌شود. اما معیارهای صلاحیت دانشجویانی که بناچار مجبور به دفاع از رساله خود در تریم ۹ شده‌اند نیز مشخص نیست.»

درخشانی می‌افزاید: «طبق مصوبه آموزشی وزارت علوم، دانشجوی مقطع دکتری برای شرکت در آزمون جامع باید یک مدرک زبان خارجی داشته باشد، این درحالی است که در تمام طول مدت گذشته برگزاری آزمون‌های زبان لغو شد و به نظر نمی‌رسد با شرایط کنونی این آزمون‌ها در اردیبهشت و خردادماه نیز برگزار شوند. متأسفانه دستورالعمل وزارت علوم بدون در نظر گرفتن شرایط دانشجویان دکتری که دانشجویان پژوهشگر هستند، تنظیم و ابلاغ شده است.»

اجرای ابلاغیه جدید؛ اجحاف در حق دانشجویان است

رساله‌اش بیش از این مدت طول بکشد چرا که مشمول هزینه‌های اضافی (از ۴ میلیون تا ۱۶ میلیون تومان) و حذف سنوات‌رفاهی و آموزشی می‌شود. بنابراین تمامی دانشجویان دکتری تلاش می‌کنند تا در مدت تعیین شده تحصیلات خود را به پایان برسانند. اما اینکه در شرایط کنونی وزارت علوم دانشجویان مقطع دکتری را از دانشجویان دیگر متمایز کرده است، هیچ دلیل قانع‌کننده‌ای ندارد و تنها تبعات و خطرات بحران کرونا را برای کشور افزایش می‌دهد.»

ایوبی به عنوان یکی از اعضای کمیسیون مطالبات دکتری وزارت علوم در توضیح مطالبات دانشجویان این مقطع در شرایط فعلی می‌گوید: «خواسته‌ها این است که حذف ترم انجام شود و این امر در سنوات لحاظ نشود. همه دانشجویان مقطع دکتری با این دستورالعمل متضرر می‌شوند. کسانی که شهریه یک ترم را پرداخت کرده‌اند اکنون بدون آنکه از فرصت مطالعاتی ترم خود استفاده کنند، هزینه پرداخت کرده‌اند. در این بین وزارت علوم مدیریت این جریان را به عهده دانشگاه‌ها گذاشته است و متأسفانه تصمیم‌گیری‌ها در این زمینه نیز سلیقه‌ای و بدون ملاحظات لازم است. بدیهی است که این نوع تصمیم‌گیری‌ها موجب اجحاف در حق دانشجویان می‌شود و در نهایت نیز تاوان این گونه مدیریت را دانشجویان باید بدهد.»

به گفته وی، کمیسیون مطالبات دکتری وزارت علوم طی نامه‌نگاری‌هایی که با نمایندگان مجلس داشته، تبعات دستورالعمل ابلاغی را بارها بیان کرده و تمام موارد مذکور را برای نمایندگان توضیح داده است، اما متأسفانه نمایندگان مجلس نیز به ریم‌سلف اینکه معتقد بودند در این مقوله حق دانشجویان است، اما هیچ تلاشی برای رفع مشکلات دانشجویان نکردند.

ایوبی ادامه می‌دهد: «در یکی از بخش‌های ابلاغیه وزارت علوم قید شده است حضور دانشجویان ملزم به ارائه گواهی سلامت است درحالی که انجام تست کرونا از افراد بدون علامت عملاً غیرممکن بوده و در هیچ کدام از مراکز بهداشتی سطح کشور انجام این تست برای افراد سالم مقدور نیست. ضمن اینکه حتی با در دست داشتن گواهی سلامت، تضمینی برای مبتلا نبودن فرد به کرونا وجود ندارد چرا که ممکن است فرد هنگام استفاده از وسایل حمل‌ونقل عمومی در مسیر منزل به دانشگاه یا مسیر شهرستان به شهر مقصد دانشگاهش، در معرض ویروس قرار گرفته و مبتلا شده باشد.»

اختر ایوبی، دانشجوی دکتری فیزیولوژی گیاهی دانشگاه الزهراء تهران در گفت‌وگو با فرهیختگان، با اشاره به اینکه بخش عمده‌ای از دانشجویانی که در دانشگاه مشغول به تحصیلند، دانشجویان غیربومی و در واقع خوابگاهی هستند، می‌گوید: «در دستورالعمل ابلاغ شده آمده است که خوابگاه‌های دانشجویان باید تک‌نفره باشد. این درحالی است که ظرفیت و زیرساخت فراهم کردن خوابگاه‌های تک‌نفره به هیچ‌عنوان وجود ندارد. به عبارت دیگر در شرایطی که حتی بهترین خوابگاه‌ها نیز امکان مشتری‌گرایی مانند آشنی‌خانه، سرویس بهداشتی و حمام مشترک دارند، اساساً تعریف تک‌نفره شدن خوابگاه معنا ندارد.»

نکته مهم در این راستا این است که در حال حاضر سلف دانشگاه تعطیل است و دانشجویان وعده‌های غذایی خود را تهیه کنند درحالی که در تمامی خوابگاه‌های کشور، آشپزخانه به صورت مشترک برای همه دانشجویان مستقر در یک خوابگاه وجود دارد. از سوی دیگر برای تهیه و تامین مایحتاج خوراکی، دانشجویان مجبور به خروج از خوابگاه و مراجعه به مراکز خرید است. دانشجویان خوابگاهی نیز عموماً وسیله نقلیه شخصی در اختیار ندارند و لذا باید برای خرید وسایل مورد نیاز خود از تاکسی، مترو یا اتوبوس استفاده کنند. همین رویه خطر ابتلا دانشجویان کرونا را تشدید می‌کند. مضاف بر اینکه همه دانشجویان خوابگاهی، در شرایط دور از خانواده زندگی می‌کنند و در صورت ابتلا به کرونا، نه امکان بازگشت به محل زندگی خود را دارند و نه به تنهایی امکان درمان و معالجه.»

وی در مورد دستورالعمل نوبتی شدن فعالیت دانشجویان در آزمایشگاه‌ها با انتقاد از این تصمیم می‌گوید: «برای مثال من که یک دانشجوی رشته زیست‌شناسی هستم، بر اساس یک پروتکل، از ابتدای روز شروع به فعالیت می‌کنم. مواد اولیه مورد نیاز آزمایش‌های من بسیار گران است و از سوی دیگر زمان مورد نیاز اجرای این پروتکل حداقل ۴۸ ساعت طول خواهد کشید، چگونه باید ۴۸ ساعت را به صورت نوبتی فعالیت کرد؟»

ایوبی از اینکه وزارت علوم دانشجویان مقطع دکتری را مستثنی از سایر مقاطع تحصیلی کرده است، گلایه دارد و می‌گوید: «طبق قانون وزارت علوم که دانشجوی مقطع دکتری باید تا پایان ۸ ماه از رساله خود دفاع کند، طبیعتاً هیچ دانشجویی تمایل ندارد روند تحصیلی و دفاع از

مهلت ثبت‌نام آزمون ارشد پزشکی مجدداً تمدید شد

به دنبال تغییر زمان برگزاری آزمون ارشد رشته‌های گروه پزشکی سال ۹۹، مهلت ثبت‌نام برای شرکت در آزمون کارشناسی ارشد رشته‌های علوم پزشکی مجدداً از سوی مرکز سنجش آموزش پزشکی تمدید شد. مهلت مجدد ثبت‌نام از ۲۰ اردیبهشت ماه جاری آغاز می‌شود و تا ۲۲ این ماه ادامه دارد و داوطلبان در زمان تعیین شده می‌توانند نسبت به ثبت‌نام یا ویرایش اطلاعات خود اقدام کنند. همچنین داوطلبانی که موفق به ثبت‌نام نشده‌اند یا داوطلبانی که هزینه ثبت‌نام را پرداخت کرده و کد پیگیری دریافت داشته‌اند، ولی به دلیل اتمام مهلت ثبت‌نام نتوانسته‌اند ثبت‌نام کنند و همچنین کسانی که نیاز به تصحیح و ویرایش اطلاعات و مدارک خود دارند، می‌توانند در مهلت تعیین شده نسبت به ثبت‌نام یا ویرایش اطلاعات خود در زمان فوق اقدام کنند. بر اساس آخرین تصمیم‌گیری وزارت بهداشت، آزمون کارشناسی ارشد گروه پزشکی سال ۹۹ در روزهای ۲۳ و ۲۴ مردادماه سال ۹۹ برگزار می‌شود. پیش از این قرار بود این آزمون در روزهای ۲۶ و ۲۷ تیرماه جاری برگزار شود.

وزارت علوم زمان کافی برای راستی‌آزمایی آموزش مجازی دانشگاه‌ها نداشته است

محمدرضا آهنچیان در گفت‌وگو با ایسنا اظهار کرد: «در حال تهیه گزارشی از تعداد دانشجویان تحت پوشش آموزش مجازی و تعداد استناداتی که در این زمینه همکاری می‌کنند، هستیم، چرا که ارائه آمار دقیق و قطعی از همه دانشگاه‌های کشور در این زمینه، نیازمند این ارزیابی است، اما به طور کلی حدود ۹۰ درصد آموزش‌های دانشگاهی به سمت آموزش‌های مجازی حرکت کردند. این بدان معنی نیست که بگوییم ۹۰ درصد دانشجویان تحت پوشش این آموزش‌ها قرار گرفته‌اند، بلکه اجرای برنامه‌ها و کلاس‌های آموزشی به سمت مجازی شدن حرکت کرده است. ممکن است درصد مشارکت و سطح پوشش در همه نقاط کشور و همه دانشگاه‌ها یکسان نباشد؛ در برخی استان‌ها و شهرها درصد مشارکت در این آموزش‌ها بالا نیست.» به گفته مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی آموزشی وزارت علوم، به دلیل اینکه یک طرف آموزش‌های مجازی دانشجویانی هستند که باید مشارکت داشته باشند، بنابراین ممکن است در مواردی به دلیل مشکلاتی نظیر دسترسی نداشتن به ساختارهای مجازی و اینترنت، دسترسی دانشجویان به امکانات لازم برای این آموزش‌ها محدود باشد، البته در برگزاری کلاس‌های معارف و حضوری نیز ممکن است در برخی کلاس‌ها همه دانشجویان قادر به شرکت در کلاس نباشند، اما به خاطر چند دانشجویی غایب، کلاس لغو نمی‌شود. مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی آموزشی وزارت علوم خاطرنشان کرد: «ارائه آمار ۹۰ درصدی آموزش‌های مجازی دانشگاه‌ها برحسب اظهارات دانشگاه‌ها اعلام می‌شود. در واقع هنوز خود وزارت علوم زمان کافی برای راستی‌آزمایی در این زمینه نداشته است.»

پاسخ سازمان سنجش به درخواست داوطلبان برای تعویق کنکور ارشد و دکتری

فاطمه زرین‌آمیزی، سخنگوی سازمان سنجش در گفت‌وگو با خبرنگار دانشجو درباره درخواست شماری از داوطلبان جهت تعویق زمان برگزاری کنکور ارشد و دکتری توضیح داد: «این سازمان تنها مجری برگزاری آزمون‌های کشور است و لغو یا تعویق آزمون‌ها در روزهای اخیر به دستور ستاد کرونا و برای پیشگیری از شیوع ویروس کرونا بوده است.» زرین‌آمیزی با تأکید بر اینکه سازمان سنجش به‌خودی‌خود نمی‌تواند تصمیم به لغو یا تعویق آزمون‌ها بگیرد، ادامه داد: «در صورتی که ستاد کرونا مجدداً دستور به تعویق زمان برگزاری آزمون ارشد و دکتری بدهد، مطابق آن رفتار خواهد شد و در صورتی که این ستاد تصمیمی برای تعویق مجدد نداشته باشد، تمام تمهیدات لازم برای حفظ سلامتی داوطلبان اندیشیده خواهد شد.» سخنگوی سازمان سنجش آموزش کشور با اشاره به اینکه طبق اعلام وزارت بهداشت احتمال دارد در ماه‌های آینده شاهد پیک دوم بیماری کرونا باشیم، بیان کرد: «با توجه به اینکه مشخص نیست ویروس کرونا چه زمانی از بین برود و تمام دنیا با آن درگیر هستند، بنابراین پروتکل‌های بهداشتی برگزاری آزمون‌ها در دست تهیه است و داوطلبان نباید از این بابت نگران باشند.»